

(/)

[🏠 \(/ \)](#) > Biografier, erindringer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60>)> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Genforeningens arkitekt[← Forrige artikel](#) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/hannibal-sehested>)

Genforeningens arkitekt

*Kategori: Anmeldelser**Visninger: 1932*Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt))**t** (<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [http://www.historie-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt))**in** ([http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt&title=)[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt&title=)[arkitekt&title=](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/genforeningens-arkitekt&title=))**Hans Schultz Hansen****Genforeningens arkitekt. H.P. Hanssen 1914-1936****Historisk Samfund for Sønderjylland. 335 s. Illustreret. 248 kr.**

Af Poul Ulrich Jensen

100-års jubilæet for Genforeningen i 1920, hvor en folkeafstemning flyttede den danske grænse til lidt nord for Flensborg, bliver i år markeret med både festligheder og bogudgivelser. En af de helt centrale aktører i spillet om en ny grænse var Hans Peter Hanssen, og Historisk Samfund for Sønderjylland og Sprogforeningen har i jubilæumsåret sørget for, at Genforeningens arkitekt har fået sin velfortjente fremtrædende plads i historien. Forfatteren er dr.phil. Hans Schultz Hansen, der hermed afslutter sit tobinds værk, der i 2018 blev indledt med De danske sønderjyders førstemand H.P. Hanssen 1862-1914.

I 1914 havde H.P. Hanssen, der var først i 50'erne, allerede gjort en alsidig indsats i kampen for danskheden i Sønderjylland både som initiativtager til adskillige foreninger og som politiker. Udbruddet af 1. verdenskrig lammede imidlertid de fleste af disse aktiviteter, medens andre opgaver pressede sig på.

Det gjaldt ikke mindst hjælp til fremtrædende dansksindede, der blev arresteret, og diskriminering af soldater på grund af deres danske sprog. H.P. Hanssen måtte også selv gennem et kortere fængselsophold. I begyndelsen af oktober 1918 stod det klart, at Tyskland ville tabe krigen og kommende fredsforhandlinger medføre afståelse af landområder. Tiden var inde, hvis den sønderjyske landsdel skulle genforenes med Danmark gennem en folkeafstemning. H.P. Hanssen havde allerede bestemt sig for en grænsedragning ved Kruså, men det gjaldt om at handle hurtigt for at dæmme op for en kraftig stemningsbølge, der krævede en sydligere grænse.

I Tyskland var der udbrudt en revolution, der lammede regeringsmagten, og i Danmark tøvede Zahles ministerium med en klar udmelding om det sønderjyske spørgsmål. Den kom til gengæld efter et møde på Folkehjem i Aabenraa den 16. november, arrangeret af Vælgerforeningen, hvor H.P. Hanssen fik vedtaget en resolution, der skulle bane vejen for en folkeafstemning, hvor befolkningen i Nordslesvig stemte som en helhed. Aabenraa-resolutionen blev et afgørende skridt for H.P. Hanssens grænsepolitik og en personlig sejr. I juni 1919 blev han udnævnt til minister uden portefølje i regeringen Zahle med den opgave at koordinere forberedelserne til Sønderjyllands indlemmelse i Danmark.

Folkeafstemningen den 10. februar 1920 i 1. zone, der gik til H.P. Hanssens foreslåede grænse ved Kruså, gav et overbevisende dansk flertal, medens de to sydligere zoner stemte i tysk favør.

Overgangen fra tysk til dansk styre og integrationen i Danmark medførte en række udfordringer, som H.P. Hanssens Ministerium for sønderjyske Anliggender søgte at løse, men i foråret og sommeren 1920 blev han kørt ud på et sidespor. Han mistede sin ministerpost, da kong Christian 10. afskedigede ministeriet Zahle, og et forsøg på at gøre ham til regeringskommissær kuldsejlede. Desuden forsøgte gamle fjender fra striden om grænsedragningen at få ham udelukket fra de genforeningsfestligheder, han selv havde været med til at planlægge. Det lykkedes dog ikke helt, men hans rolle blev langt fra så central, som hans store forarbejde berettigede til. I det hele taget tegnede 1920'erne til at blive et antiklimaks for H.P. Hanssen, der stort set havde tabt sin organisatoriske basis. Der viste sig imidlertid nye muligheder, da han i 1921 blev formand for Sprogforeningen og et par år senere også for Folkehjem og det Sønderjyske Landsbibliotek. Det blev i 1924 også til et politisk comeback som folketingsmand for Venstre, men et skrantende helbred og skuffede forventninger til det parlamentariske arbejde gjorde det til en forholdsvis kort karriere på to år.

Hans rolle i Sønderjyllands historie var til gengæld langt fra udspillet. Den økonomiske krise efter krakket i Wall Street 1929 sendte gårde på tvangsauktion og kastede mange ud i arbejdsløshed. Den politiske stabilitet var rystet, og nazismens fremmarch i Tyskland skabte uro omkring grænsen fra 1920.



I foråret 1933 resulterede det i et krav om at få Nordslesvig "heim in Reich". H.P. Hanssen blev en krumtap i det danske arbejde for at sikre grænsen gennem styrkelse af nationale organisationer og intensivering af det kulturelle arbejde. Han var også hovedtaler ved talrige møder, men i 1936 var kræfterne sluppet op, og han døde den 27. maj. Begravelsen blev den største, Sønderjylland havde oplevet. Et langt og særdeles begivenhedsrigt liv var slut, men H.P. Hanssen efterlod sig et omfattende materiale om sine mange aktiviteter i form af otte bind dagbøger, erindringer, artikler og taler samt et omfattende personligt arkiv. Det fik efter hans død meget passende en plads på det sønderjyske landsarkiv i Aabenraa, hvis oprettelse i 1933 han havde været stærkt medvirkende til.

Hans Schultz Hansens velskrevne og grundige bog om H.P. Hanssens utrættelige virke fra 1914 til 1936, først og fremmest som Genforeningens arkitekt, bygger på et omfattende kildemateriale og beskriver et kompliceret forløb med et stort persongalleri. Og den opfylder til fulde forfatterens intention om at fastholde erindringen om H.P. Hanssen som en af de store skikkelser i den sønderjyske historie. Teksten suppleres på bedste vis med mange velvalgte illustrationer. Bogen kan stærkt anbefales, og vi kan jo her i 2020 konstatere, at de mange bestræbelser på at finde den rigtige løsning på grænsedragningen bar frugt. Den har foreløbig holdt i 100 år.

[Historie-online.dk, den 18. marts 2020]

← Forrige artikel (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/hannibal-sehested>)

SE RELATEREDE ARTIKLER



MANDEN BAG MASKEN

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/musik-teater/manden-bag-masken>)



HAL KOCH - EN BIOGRAFI

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/hal-koch-en-biografi>)



EVA SMITH

(<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/eva-smith>)
